

Ordets Magt

Christian Kock, *Ordets magt. Retorisk tænkning der holder. 1: Før 1900*. Samfundslitteratur 2012.

omtalt af Marie-Louise Claussen Thorsen

Retorik-professor Christian Kocks (CK) nyeste bog beskriver, hvordan retorikkens eksistensberettigelse har været et gennemgående tema i fagets historie, lige siden Platon i sin dialog *Gorgias* anklagede sofismen for at fokusere på tom stil og form frem for på indhold.

Bogen begynder i den oldgræske *polis* og bevæger sig kronologisk frem gennem historiens tidsaldre, med fokus på retorik-historiens store personligheder. Kapitlet "Logos og samfund", der omhandler antikken indtil romersk tid, har særligt fokus på Aristoteles og Cicero, men inkluderer også f.eks. Longinos' refleksioner over det sublime og retorikken *Ad Herennium*, hvis forfatter er ukendt.

Herefter får middelalderen et kortere kapitel, hvor den gejstlige Augustin får særlig opmærksomhed. Renæssancen er bl.a. repræsenteret ved Erasmus af Rotterdams *copia*-øvelse, samt Melanchthons retorik, der kobles sammen med hermeneutikken. Herefter følger et kapitel om oplysningstidens retorik, hvor Giambattista Vico, Edmund Burke og romantikken vies særlig opmærksomhed.

Bogen, der på det nærmeste udgør pensum i overbygningsfaget "Den retoriske tradition" på retorikstudiet, som CK da også regelmæssigt underviser i, er en udmærket gennemgang af nogle af de vigtigste personer og tanker inden for den retoriske tradition. CK gennemgår retorikkens historie med udgangspunkt i repræsentative værker af fremtrædende personer, og pædagogisk virker dette fokus overskueligt og gør stoffet let tilgængeligt. Sproget er holdt i en nærværende tone uden tunge, akademiske termer – undtaget retorisk terminologi, der præsenteres undervejs – og det letter fremdriften i bogen og læseoplevelsen.

Man har dog fornemmelsen af at blive præsenteret for et udvalg, både hvad angår de fremhævede skikkelser, og måske i særlig grad hvad angår fortolkningen af de udvalgte værker. I en bog på 266 sider om et så omfattende emne som retorikkens historie er valg en nødvendighed, og det præger bogen. Samtidig definerer CK reto-

rikken meget bredt, nemlig som “kommunikation der er tilrettelagt for at virke på andre mennesker”, hvilket ikke gør udvælgelsen af relevant stof lettere. Men som undertitlen angiver, er bogens ærinde netop ikke at give et overblik over retorikkens historie, men at præsentere et udvalg af “retorisk tænkning der holder”, det vil sige retorik, der stadig kan spille en rolle i vor tid.

Ordets Magt er ikke blot en gennemgang af retorikkens historie som fag betragtet, men i lige så høj grad en fortolkning og en sammenbinding af begreber fra retorikken og den bredere humanistiske tradition, f.eks. når romantikkens digteres litterære udfoldelser inddrages som eksempler på periodens retorik. CK plæderer også for, at retorikken har spillet en rolle i de perioder af historien, den ikke sædvanligvis umiddelbart forbindes med. Her medregner CK f.eks. middelalderen som en interessant periode for retorikken, hvor han imødegår den gængse opfattelse af perioden som trist og grå ved at kalde den “farverig”.

Bogen er dermed også et forsvar for retorikkens berettigelse og relevans op gennem historien, et forsvar som netop muliggøres af CKs brede definition af retorikken. Hans egne fortolkninger og perspektiveringer er konstant til stede i bogen, f.eks. når han argumenterer for, at *imitatio*-begrebets iboende stræben efter en god tekst er det, der gør begrebet retorisk.

Alt i alt præsenterer bogen et interessant og bredt udvalg af retorisk tænkning, der kan bruges til at danne sig et overblik over nogle af retorikkens centrale tænkeres begrebsverden, der kan være særligt interessante for retorikken i dag. Bogen kan ikke benyttes som en nøgtern, altomfattende gennemgang af retorikkens historie, men kan i stedet betragtes som et indblik i en retorikprofessors historiske værktøjskasse, med illustrative eksempler og let tilgængelige fortolkninger af nogle af retorikkens største tænkere.